

CHỈ THỊ 23:

“Cây gậy” quản lý hoạt động tạm nhập tái xuất

BẰNG VIỆC KIỂM TRA THỰC ĐỊA CŨNG NHƯ LẮNG NGHE Ý KIẾN PHẢN HỒI CỦA CÁC ĐỊA PHƯƠNG, DOANH NGHIỆP, BỘ CÔNG THƯƠNG ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP THÁO GỖ KHÓ KHĂN CHO KINH DOANH TẠM NHẬP TÁI XUẤT THEO HƯỚNG PHÁT HUY ĐƯỢC LỢI THẾ CỦA VIỆT NAM - “CỬA KHẨU” GIỮA ASEAN VÀ TRUNG QUỐC VÀ ĐẢM BẢO ĐƯỢC HIỆU QUẢ CỦA QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC.

● BẮC VĂN

“Cây gậy” pháp lý

Tạm nhập tái xuất (TNTX) là một phương thức hoạt động thương mại thông thường, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế xã hội đất nước, nhất là những địa phương có cửa khẩu. Tuy nhiên, những năm trước đây, lợi dụng sự quản lý thông thoáng, một số doanh nghiệp kinh doanh TNTX đã buôn lậu, gian lận thương mại. Cá biệt, đã có trường hợp vận chuyển hàng hóa trái phép qua biên giới, TNTX hàng hóa bị cấm theo công ước quốc tế (như Công ước Cites, Basel...) mà nước ta tham gia.

Theo kết quả điều tra của các cơ quan chức năng, một số đối tượng mở tờ khai đăng ký tuyến đường và địa điểm xuất khẩu theo quy định nhưng không thực xuất qua các điểm này mà tự ý phá dỡ niêm phong hải quan, sang tải hoặc đưa hàng qua các đường mòn, lối tắt nơi không có lực lượng chức năng giám sát. Đáng lo ngại hơn cả là do không bị ràng buộc bởi các điều kiện, tiêu chí cụ thể nên nhiều doanh nghiệp nhỏ

lẻ, yếu về tiềm lực tài chính, thiếu kinh nghiệm cũng đều có thể tham gia kinh doanh TNTX. Sự gia tăng nhanh chóng của các doanh nghiệp nhỏ lẻ dẫn đến tình trạng tranh giành khách hàng, hạ thấp giá thành dịch vụ, gây thiệt hại chung cho doanh nghiệp Việt Nam và khó khăn cho công tác quản lý của các ngành chức năng.

Trong bối cảnh đó, Chỉ thị 23/2012/CT-TTg của Thủ tướng Chính phủ, ban hành ngày 7/9/2012 và sau đó, các bộ, ngành, các địa phương có cửa khẩu đã ban hành một số văn bản pháp luật nhằm cụ thể hóa Chỉ thị 23 đã kịp thời chấn chỉnh một bước cơ bản về quản lý nhà nước đối với hoạt động kinh doanh TNTX.

Cụ thể đã hạn chế bớt số lượng mặt hàng được phép kinh doanh TNTX; quy định chi tiết về cửa khẩu tái xuất đối với từng nhóm hàng cụ thể. Và nhất là, tại Điều 3 Chỉ thị này yêu cầu quy định và công bố điều kiện kinh doanh đối với hoạt động kinh doanh TNTX, chuyển khẩu hàng hóa có thuế

tiêu thụ đặc biệt (rượu, bia, thuốc lá điếu, xì gà) và hàng hóa kinh doanh TNTX theo giấy phép của Bộ Công Thương.

Cuối cùng, Chỉ thị 23 và các văn bản pháp luật của các bộ, ngành, địa phương đã cung cấp một “cây gậy” pháp lý vô cùng quan trọng trong việc tăng cường các biện pháp quản lý, giám sát đối với hàng hóa kinh doanh TNTX trên 4 nội dung: Quy định vận đơn đường biển đối với hàng hóa TNTX phải là vận đơn đích danh, không được chuyển nhượng, trên vận đơn ghi mã số kinh doanh TNTX; quy định thời gian lưu giữ hàng hóa tạm nhập tại Việt Nam; không được phép chia nhỏ container trong suốt quá trình vận chuyển; không cho phép chuyển hàng hóa TNTX sang tiêu thụ nội địa.

Thuận lợi hơn, nhưng không dễ bị lợi dụng

Đến nay, sau 1 năm thực hiện Chỉ thị 23, hoạt động kinh doanh TNTX dần đi vào nề nếp, thể hiện ở 3 điểm sau. Thứ nhất, đã

Xe container xếp hàng chờ xuất hàng ở cửa khẩu Cốc Nam (Lạng Sơn). Ảnh: T.M

xử lý kịp thời các hành vi lợi dụng quy định về TNTX để buôn bán hàng cấm, gian lận thương mại; đặc biệt đã ngăn chặn được tình trạng vận chuyển trái phép các loại chất thải nguy hại như ắc quy chì, vĩ mạch điện tử; nhựa phế liệu, phế thải; thiết bị làm lạnh sử dụng C.F.C; hóa chất là tiền chất thuộc diện cấm xuất khẩu, cấm nhập khẩu theo các Công ước quốc tế qua lãnh thổ nước ta. Thứ hai, các văn bản quy phạm pháp luật do các bộ, ngành, địa phương ban hành nhằm cụ thể hóa Chỉ thị 23 đã tạo hành lang pháp lý cho các lực lượng chức năng thực hiện quản lý chặt chẽ hơn, hàng hóa được tái xuất theo đúng tuyến đường, cửa khẩu quy định, hạn chế đáng kể việc thương nhân gian lận thương mại, trốn thuế. Thứ ba, việc quy định các điều kiện đối với doanh nghiệp kinh doanh TNTX đã tạo điều kiện sắp xếp lại đội ngũ doanh nghiệp theo hướng loại bỏ dần những doanh nghiệp yếu kém, lựa chọn những doanh nghiệp có năng lực về tài

chính và kinh nghiệm kinh doanh, tình trạng chộp giật, phá giá nhau để giành hợp đồng gây rối loạn thị trường đã giảm đáng kể.

Bên cạnh những mặt tích cực, nhiều vướng mắc về mặt pháp lý đã nảy sinh, chủ yếu về cửa khẩu tái xuất, mặt hàng kinh doanh TNTX, thời hạn hàng hóa được phép lưu tại Việt Nam. Những vướng mắc này làm hoạt động TNTX thời gian qua chùng xuống. Có thể lấy một vài con số để minh họa: Khoản đ, Điều 3 Chỉ thị 23 quy định hàng hóa đã qua sử dụng chỉ được tái xuất qua cửa khẩu quốc tế, nhưng đến nay không có doanh nghiệp nào đăng ký thực hiện hoạt động này so với 384 doanh nghiệp đăng ký trước khi có Chỉ thị 23; Khoản g, Điều 3 quy định, hàng TNTX được lưu tại Việt Nam không quá 45 ngày, được gia hạn 1 lần không quá 15 ngày, thực tế một số khách hàng nước ngoài đã từ chối thực hiện hoạt động này vì thời gian lưu giữ quá ngắn, nếu không tái xuất được sẽ bị tịch thu hoặc tiêu hủy...

1. Vận đơn đường biển đối với hàng hóa kinh doanh tạm nhập tái xuất thuộc phạm vi điều chỉnh tại Thông tư này phải là vận đơn đích danh, không được chuyển nhượng.

2. Ngoài những nội dung theo quy định, trên vận đơn phải ghi số Mã số của thương nhân.

Đối với trường hợp tạm nhập tái xuất theo giấy phép, trên vận đơn phải ghi thêm số giấy phép do Bộ Công Thương cấp cho thương nhân.

(Điều 12, Thông tư 05/2013/TT-BCT của Bộ Công Thương)

Bằng việc kiểm tra thực địa cũng như lắng nghe ý kiến phản hồi của các địa phương, doanh nghiệp, Bộ Công Thương đề xuất một số giải pháp tháo gỡ khó khăn theo hướng phát huy được lợi thế của Việt Nam - “cửa khẩu” giữa ASEAN và Trung Quốc; có sự linh hoạt về cửa khẩu tái xuất, thời gian lưu giữ hàng trên đất Việt Nam... sao cho hoạt động TNTX diễn ra bình thường, thuận lợi nhưng vẫn đảm bảo ngăn chặn những hành vi gian lận thương mại, buôn lậu, thẩm lậu hàng hóa kém chất lượng vào thị trường Việt Nam. Đối với những biện pháp đã phát huy hiệu quả về quản lý nhà nước sẽ tiếp tục được áp dụng như các quy định về vận đơn đích danh, không được chuyển nhượng, không chia nhỏ container trong suốt quá trình vận chuyển hàng hóa từ cửa khẩu tạm nhập đến khu vực chịu sự giám sát của cơ quan hải quan, quy định về việc kiểm tra 100% đối với hàng hóa TNTX ■